

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

Development of Academic Administration Guidelines for the Small-Size Schools
under Kalasin Primary Education Service Area Office 3^d.

เรืองฤทธิ์ อรรคชัย^{*1} สินระวา คามดิษฐ์²
Ruengrit Arkkachai^{*1} Sinthawa Khamdit²

Ruengrit2019@hotmail.com*

ส่งบทความ 9 กรกฎาคม 2564 แก้ไข 15 กันยายน 2564 ตอบรับ 11 ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 วิธิตำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้บริหารและรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 105 คน และระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีตำแหน่ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ พบว่า โดยรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษาและด้านการศึกษาตามลำดับ

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Degree Student, Educational Administration and Development Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor in Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

2. ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The research aimed were : 1) to investigate the current situations, desirable situations and needs of the academic administration in the small - size schools under Kalasin primary Education service area office 3, 2) to study the guidelines for the academic administration in the small - size schools under Kalasin primary Education service area office 3. The research was conducted in 2 phases ; phase 1 was the study related to the current situations, desirable situations and needs of the academic administration in the small - size schools under Kalasin primary Education service area office 3. The sample of this phase was 105 included school administrators and teachers who were selected by stratified random sampling. Phase 2 was the development of the guidelines for the academic administration in the small - size schools under Kalasin primary Education service area office 3. There were 9 participants who were interviewed consisted of school administrators and the head of academic department in schools. The instruments used for data collection were questionnaire, interview questions and the evaluation form of the appropriateness and the possibility. The data were analyzed by mean and standard deviation.

The results of the study revealed that ;

1) The current situations of the academic administration found that overall and each element rated in high level. The desirable situations of the academic administration found that overall and each element rated in the highest level. Needs of the academic administration could be ranged according to the highest mean as follows ; evaluation and assessment, learning process development, school curriculum development, research and development for school quality, development of internal quality assurance system, educational guidance and educational supervision respectively.

2) The evaluation results of the guidelines for academic administration in the small-size schools under Kalasin primary Education service area office 3 revealed that overall of the guidelines rated the appropriateness and the possibility in the high level.

Keywords : Academic Administration, Small-Size Schools.

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติโดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายสู่ความเป็นเลิศในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอเหมาะสมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและพัฒนาสมองยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติให้เต็มตามศักยภาพคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการพัฒนาทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนรวมทั้งสามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อย่างพอเหมาะสม (สุรรัตน์ โชติวิภาศิริกุล, 2560)

ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทยให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นกรอบและแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและ

แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของชาติโดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย สู่ความเป็นเลิศในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ปฏิรูปกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอเหมาะสมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและพัฒนาสมองยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติให้เต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการพัฒนาทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้และมีทักษะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเป็นผู้นำทางวิชาการทั้งด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนรวมทั้งสามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อย่างพอเหมาะสม (ปัญญา แก้วกียูร, 2545) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทยให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

เป็นกรอบและแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพ

ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของโรงเรียน เพราะไม่ว่าโรงเรียนประเภทใด มาตรฐานหรือคุณภาพของการจัดการศึกษามักจะได้รับพิจารณาจากผลงานวิชาการเป็นสำคัญนอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 17 ด้านคือ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับ การให้ความเห็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการวางแผนงานด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มี ความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษาการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อการศึกษาการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ได้ดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยได้กำหนดกลยุทธ์สำคัญในการดำเนินการคือสร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งปฏิรูปการศึกษาศุภเคราะห์และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสร้างสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้วิจัยและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ เสริมสร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาสถานศึกษาให้มีการประกันคุณภาพภายในอย่างมีระบบและต่อเนื่องเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าว มีปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจในองค์ความรู้ที่เรียนเป็นสำคัญ ครูยึดติดกับการเรียนการสอนแบบเก่า (Talk and Chalk) ครูไม่เข้าใจวิธีการ

จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสอนแบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนใหญ่ใช้วิธีมอบหมายงานให้ผู้เรียนค้นคว้าด้วยตนเองเกือบทุกวิชา ทำให้ผู้เรียนมีภาระงานมากเกินไป ส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของผู้เรียนบางคนเกิดความเบื่อหน่ายการเรียนและหนีเรียน รวมทั้งก่อให้เกิดระบบคัดลอกงานมากขึ้นและปัญหาด้านการพัฒนาผู้เรียน นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีข้อมูลและวิจารณ์ญาณมีการฝึกทักษะน้อย มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้น้อย ทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนไม่บรรลุเป้าหมายโดยเฉพาะงานวิชาการ จากผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ปีการศึกษา 2561 ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทุกวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระ 6 ภาษาไทย ผลการประเมินค่าเฉลี่ย 42.56 กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ผลการประเมินค่าเฉลี่ย 32.61 กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ผลการประเมินค่าเฉลี่ย 39.05 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศผลการประเมิน ค่าเฉลี่ย 29.56 กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมผลการประเมินค่าเฉลี่ย 47.61 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระ ภาษาไทยผลการประเมินค่าเฉลี่ย 32.53 กลุ่มสาระ คณิตศาสตร์ ผลการประเมินค่าเฉลี่ย 25.21 กลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์ผลการประเมินค่าเฉลี่ย 34.92 กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศผลการประเมินค่าเฉลี่ย 25.79 กลุ่มสาระ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมผลการประเมินค่าเฉลี่ย 43.34 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3, 2557)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาด้านการบริหารวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ให้เป็นระบบและเป็นประโยชน์มากขึ้น

2. ได้ข้อมูลสารสนเทศในการจัดวางแผนและการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 3 เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาผู้วิจัยเป็นกรอบด้านเนื้อหาที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ ได้แก่ กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรณ นามวรรณ (2554) กระทรวงศึกษาธิการ (2560) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) และได้ประเด็นการศึกษากิจการงานวิชาการ 7 ด้าน ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการพัฒนา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การแนะแนวการศึกษา 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3

1. ประชากร ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 105 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ในปีการศึกษา 2562

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ในปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 105 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองฝ่ายบริหารวิชาการ จำนวน 9 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 โดยประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติปรากฏในบทที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3 ตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือ เขต 3

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของข้อคำถามและข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทุกด้าน

4. หลังจากปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอย่างละเอียดแล้วผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นกับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้นำมาหาค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า

1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.32 ถึง 0.88 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.36 ถึง 0.90 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

1.1 ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 แล้วมาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ดัชนี PNI) และนำประเด็นที่มีความต้องการมากที่สุดไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

1.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของข้อคำถามและข้อเสนอในส่วนที่เกี่ยวข้อง

1.3 นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามสัมภาษณ์กับกรอบการวิจัย

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแล้วจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้ว นำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

2. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาเอกสารตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำร่าง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียนมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายความว่า มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายความว่า มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายความว่า มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายความว่า มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายความว่า มีความเป็นไปได้/มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

1. ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพและขนาดของโรงเรียนวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการฯ จากแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ความหมายของคะแนนเฉลี่ยโดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์หาความถี่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อันดับที่ 1 ด้านการนิเทศการศึกษา อันดับที่ 2 การแนะแนว อันดับที่ 3 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา อันดับที่ 4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันดับที่ 5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันดับที่ 6 การวัดผลและประเมินผล และอันดับที่ 7 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

4. ผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับ 4.20 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

2. สภาพการใช้กระบวนการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนจัด การศึกษาภาคบังคับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนครเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการแต่ละด้านพบว่า

2.1 ด้านการวัดผลและประเมินผลมีความสำคัญต่อการบริหารวิชาการเพราะสถานศึกษาต้องการปฏิบัติการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนการจัดทำแผนการดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและพัฒนาเครื่องมือให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับแนวคิดของ สมนึก ภัททิยธนี (2553) ได้สรุปถึงการวัดผลไว้ว่าเป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัดนั้น ๆ ส่วนการประเมินผลเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพคุณค่าความจริง และการกระทำ

2.2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีขอบเขตในการช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการส่งเสริมให้ครูมีความเป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติ

หน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ให้ และให้สามารถศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดการจัดการการหาเหตุผลในการตอบปัญหาการผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ

2.3 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการจัดระบบโครงสร้างองค์การให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้ สถานศึกษาดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาภายนอกและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและการประสานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามกระบวนการที่ได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบผลผลิตมีคุณภาพผู้รับบริการพึงพอใจ

2.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการเนื่องจากการทำข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบของสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่สามารถนำมาพัฒนาต่อยอด ทางด้านวิชาการด้านหลักสูตรสามารถทำให้เห็นพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์ ปัจจุบันนอกจากนี้การศึกษานโยบายการพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรรัตน์ โชติวิศาศิริกุล (2560) ด้านบริหารงานหลักสูตร คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

2.5 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยฝึกทักษะกระบวนการคิดและการประยุกต์ใช้ความรู้ การนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยามิตรและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ครูผู้สอนเป็นส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ซึ่ง

สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะการฝึกทักษะกระบวนการคิด การประยุกต์ใช้ความรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งสถานศึกษาต้องมีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือกันแบบกัลยามิตรสอดคล้องกับงานวิจัยของธัชชัย ภัทรมานิต และนันทรัตน์ เจริญกุล (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แนวทางคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.6 ด้านการแนะแนวการศึกษาเนื่องจากเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วย ตนเองอย่างฉลาดมีเหตุผลรู้จักป้องกันปัญหาวางแผนและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะและขอบข่ายของการบริการงานแนะแนวเป็นอย่างดี มีความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดบริการนี้ในโรงเรียน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณเวลาที่จัดกิจกรรมกำลังคนอีกทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการแนะแนวจะต้องมีการคัดเลือกบุคลากรที่จะมาดำเนินการแนะแนวโดยเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนทั้งความรู้ได้รับการฝึกอบรมโดยเฉพาะทางการแนะแนวและการให้คำปรึกษา คือ ตลอดจนมีประสบการณ์และบุคลิกภาพที่เหมาะสมตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองรู้จักบริการแนะแนวในโรงเรียน

2.7 การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการเนื่องจากการทำความเข้าใจในภารกิจที่พึงปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติการศึกษาด้วยกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการให้ความช่วยเหลือและนำเสนอส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพสอดคล้องกับแนวคิดของ มลชยา จัสสะ (2558) ด้านการนิเทศภายในมีการประชุมวางแผนการจัดทำแผนการนิเทศการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานนิเทศจัดทำเครื่องมือและปฏิทินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบแนะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ

สรุปผลการนิเทศ

3. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และมีความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นุชเรศ คำดีบุญ (2564) สรุปว่าแนวทางในการพัฒนาพบว่าโรงเรียนควรจัดเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียน การให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดตารางเรียนของโรงเรียน การลดภาระงานอื่น ๆ ของครูที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน สร้างวัฒนธรรม องค์กรที่มุ่งเน้นในด้านวิชาการ การวางแผนการทำงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบและชัดเจน ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานตามเป้าหมายแบบกัลยาณมิตร การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรให้ตรงกับความรู้ความสามารถกับตำแหน่งงานที่ต้องการการส่งเสริมให้ครูเข้าสอนในชั้นเรียน ซึ่งสรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดังนี้

3.1 การวัดผลและประเมินผลมีแนวทางในการพัฒนาคือผู้บริหารควรกำหนดระเบียบการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาการติดตามงานด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนควรมีการให้ผู้รับผิดชอบรายงาน การปฏิบัติในการวัดและประเมินผลด้วยการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาสาระการเรียนรู้ควรให้ความรู้บุคลากรที่รับผิดชอบในเรื่องงานวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนและมีการนิเทศการวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงานจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ทักษะที่ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่นส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีแนวทางในการพัฒนาคือการพัฒนา ระบบครูพี่เลี้ยงเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านการทำวิจัยสำหรับครูผู้สอนโดยการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เรื่องการทำวิจัย ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 1 เรื่องต่อภาคเรียนนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำเป็นรายบุคคลสถานศึกษามีการกระตุ้นและส่งเสริม

ให้ครูจัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรมสามารถนำไปสู่การพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการส่งครูไปอบรมกับหน่วยงานเฉพาะด้านการทำวิจัย มุ่งเน้นให้ครูมีความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยศึกษานิเทศ เป็นรายบุคคลโดยใช้เทคนิค SWOT พิจารณาถึงพื้นฐาน สภาพปัญหาวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยและแก้ปัญหาให้ตรงจุดมี การนิเทศกำกับติดตามโดยการกำหนดปฏิทินการทำงานร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไปการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์วิจัยในลักษณะภาคีโดยเน้นเครือข่ายนักวิจัยครูสภาอาจารย์มหาวิทยาลัย สอดคล้องกับ Smith & Hoy (2007) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการ ในสหรัฐอเมริกาได้แก่ การให้ครูมีส่วนในการจัดทำแผนการ อบรมจัดโครงการให้ครูได้สับเปลี่ยนและเยี่ยมชั้นเรียนและ สังเกตการณ์สอนการประเมินและการติดตามผลการปฏิบัติงาน การสาธิตการกระทำทำให้การบริหารงานวิชาการมี สมรรถภาพสูงต้องส่งเสริมให้ครูใช้ส่วนร่วมในการเลือก โสทัศน์ปฏิบัติการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษา แก่ครูเพิ่มเติม

3.3 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีแนวทางใน การพัฒนาคือการจัดระบบ โครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษาตามตัวบ่งชี้ของสำนักงาน คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาโดยการจัดทำคู่มือ การประเมินผลของ โรงเรียน ทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินการประชุม วิเคราะห์ประเมินและ สรุปผลทุกเดือนอย่างจริงจังต่อเนื่อง และต้องมีการรายงานผลต่อสาธารณะชนทุกเดือนสร้างความตระหนักให้คณะครูที่ยึดหลักแนวคิดที่ว่าพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในคือหัวใจของการประเมิน ภายนอกเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการประเมิน ภายนอกการแต่งตั้งคณะดำเนินงานการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาจัดบุคลากรในสถานศึกษารับผิดชอบใน แต่ละมาตรฐาน

3.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีแนวทางในการพัฒนาคือสถานศึกษา ควรศึกษาหลักสูตรแกนกลาง ให้ชัดเจนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้กับให้นักเรียนวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนและ

ท้องถิ่นและจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องโดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรยึดโครงสร้างหลักที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นขอบข่ายในการจัดทำหลักสูตรศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสภาพแวดล้อมกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์และจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระวิชาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการประเมินหลักสูตรทำการปรับปรุงหลักสูตรทุกปีการศึกษาประสานความร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียนเพื่อให้ครูสามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจนครอบคลุมส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามตัวชี้วัดเพื่อให้ครอบคลุมตามหลักสูตรของสถานศึกษาประเมินผลหลักสูตรของสถานศึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขทุกปี การศึกษานี้เทศการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาติดตามประเมินผลและปรับปรุงพัฒนา หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

3.5 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีแนวทางในการพัฒนาคือควรจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การทำกิจกรรมการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริงโดยการศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลมีบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นระยะ 1 สัปดาห์และ 1 เดือนครูควรพัฒนาตนเองในด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการอบรมสัมมนาพัฒนาโดยใช้สื่อเอกสาร วิดีทัศน์สร้างความตระหนักให้ครูได้พัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือความสามารถในการสื่อสารความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการควรเลือกบุคลากรที่มีศักยภาพสามารถเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนเครือข่ายได้ด้วยการประเมินจากผลงานการสำรวจความคิดเห็นเป็นประจําติจากกลุ่มครูเพื่อสรรหาบุคคลที่เหมาะสมเป็นครูต้นแบบจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและควรพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ใช้สื่อเทคโนโลยีประกอบในการจัดกระบวนการ เรียนรู้โดยการส่งเข้ารับการอบรมพิเศษกำกับติดตามสอดคล้องกับ Piercy (2007) ได้วิจัยเปรียบเทียบครูที่ให้ความสำคัญในกิจกรรมทางด้านวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรนักเรียน ชุมชนและผู้ร่วมงาน พบว่าครูปฏิบัติการสอนที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรนักเรียนและผู้ร่วมงานมีความคิดเห็นว่าคุณภาพประสบความสำเร็จมากกว่าครูปฏิบัติการสอนที่ไม่ได้เน้นความสำคัญในด้านนี้

3.6 ด้านการแนะแนวการศึกษา มีแนวทางในการพัฒนาคือสถานศึกษาควรมีการจัดระบบการแนะแนวทางการศึกษาด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเสนอแนะสร้างปฏิทินการทำงานจัดทำคู่มือการแนะแนวการศึกษาสำหรับครูและนักเรียนจัดประชุมเสวนาเพื่อแนะนำการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกสิ้นปีภาคเรียนประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการแนะแนวทางการศึกษาจัดทำแผนการแนะแนวการศึกษาและมีการติดตามผลการแนะแนวการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่ได้กำหนดแนวทางสำหรับผู้บริหารในการปฏิบัติในแนะแนวการศึกษาคือการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

3.7 แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาควรมีผลการนิเทศไปใช้วางแผนการทำงานหรือแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังควรให้บุคลากรเห็นความสำคัญในการนิเทศภายใน ผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจในการนิเทศภายในให้ตรงกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาดูแลช่วยเหลือและนำเสนอส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและปรับปรุงวิธีการนิเทศภายในให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นนอกจากนี้การสนทนาทางวิชาการเพื่อระดมความคิดเห็นเพิ่มพูน ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานการเรียนการสอนตลอดจนเทคนิคการสอนแก่คณะครูยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผลการจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 3 ทั้ง 7 ด้าน หน่วยงานที่จะนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ควรศึกษาสภาพปัญหาบริบทในเขตพื้นที่นั้น ๆ ให้เหมาะสมกับหน่วยงานเสียก่อนดังเช่นด้านการนิเทศการศึกษาสถานศึกษาควรมีการจัดระบบการนิเทศการศึกษา ด้วยการประชุมแลกเปลี่ยนเสนอแนะสร้างปฏิทินการทำงานจัดทำคู่มือการนิเทศการศึกษาสำหรับครูและนักเรียนดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้ร่วมกันประชุมแลกเปลี่ยน เพื่อจัดทำคู่มือการนิเทศสำหรับสถานศึกษาต่อไป
 - 1.2 ผู้บริหารควรจัดทำคู่มือการประเมินผลของโรงเรียนทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการประชุมวิเคราะห์ ประเมินและสรุปผลทุกเดือนอย่างจริงจังต่อเนื่อง
 - 1.3 ผู้บริหารควรมอบหมายให้ครูศึกษา ผู้เรียนเป็นรายบุคคลมีบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนเป็น

ระยะ 1 สัปดาห์ และ 1 เดือนเพื่อประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

1.4 สถานศึกษาควรมีการมอบหมายภาระงานให้ชัดเจนกับบุคลากรควรมีการจัดฝึกอบรมเพื่อทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการจัดทำคู่มือการแนะแนวการศึกษาสำหรับครูและนักเรียน

2.2 ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเฉพาะด้านเช่นด้านหลักสูตร

2.3 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของครูบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์เขต 3 เพื่อที่นำไปสู่ความมั่นใจยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและก่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลหรือประสบความสำเร็จในการบริหารงานเพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ สถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560. กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2546). การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล. กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2551). คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. โรงพิมพ์การศาสนา.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรรณ นามวรรณ. (2554). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. ภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธัญมัย ภัทรมานิต.และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำ จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 12(2), <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/143842/106421>
- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. <http://202.28.34.124/dspace/bitstream/123456789/830/1/58030580029.pdf>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). หลักการวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 8. สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา แก้วกียูร. (2545). ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ปฏิบัติจริงและบทบาทหน้าที่คาดหวังด้านวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา. สำนักงาน ปฏิรูปการศึกษา.
- มลขยา จัสละ. (2558). แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). *การวัดผลการศึกษา*. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3. (2557). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2549). *ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด*. 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของไทย*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุริรัตน์ โชติวิศาศิริกุล (2560). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองนครสวรรค์ เขต 3*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. ภาพพิมพ์.
- Piercy, G.E. (2007). "Illinois secondary Scholl Teachers of 1988-99 Introduction Year Activities," *Dissertation Abstracts International*. 51(08) : 2950-A.
- Smith, P.A. & Hoy, W. (2007). Academic Optimism and Student Achievement in Urban Elementary Schools. *Journal of Educational Administration*, 45(5), DOI-10.1108/09578230710778196 https://www.researchgate.net/publication/235293801_Academic_optimism_and_student_achievement_in_urban_elementary_schools